

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Prioritná os:	Prioritná os 2 – Ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja LZ Prioritná os 4 – Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť BSK
Opatrenie:	2.1 Podpora ďalšieho vzdelávania 4.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a ďalšieho vzdelávania
Prijímateľ:	Metodicko-pedagogické centrum
Názov projektu:	Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov
Kód ITMS projektu:	26140230002, 26120130002
Aktivita:	2.2 Tvorba a akreditácia programov kontinuálneho vzdelávania PZ a OZ

Program kontinuálneho vzdelávania

Metodika rozvoja čitateľskej gramotnosti na hodinách slovenského jazyka a literatúry

Mgr. Danka Kapucianová
generálna riaditeľka
Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava

Názov vzdelávacieho programu: Metodika rozvoja čitateľskej gramotnosti na hodinách slovenského jazyka a literatúry

Zdôvodnenie vzdelávacieho programu:

Čitateľská gramotnosť má významné miesto v sekundárnom vzdelávaní žiakov. Žiak využíva túto spôsobilosť predovšetkým v osvojovaní si poznatkov, ale aj na realizáciu cieľov vo svojom osobnom živote. Úroveň čitateľskej gramotnosti môže ovplyvniť školskú úspešnosť žiaka, preto je uvedená jazyková kompetencia podľa **Štátneho vzdelávacieho programu** jednou z priorit vzdelávacej oblasti *Jazyk a komunikácia*. Vyučovaci predmet slovenský jazyk a literatúra má v rozvoji čitateľskej gramotnosti dominantné postavenie. Výchovno-vzdelávací proces sa od r. 2008 realizuje podľa nového obsahového a výkonového štandardu (ŠVP, ISCED 2, ISCED 3). V nových dokumentoch je čitateľská gramotnosť pojmovo vymedzená ako čítanie s porozumením. Spolu s písaním, hovorením a aktívnym počúvaním tvoria rovnocenný systém jazykových kompetencií, ktoré by sa mali rozvíjať v jazykovej a literárnej zložke predmetu slovenský jazyk a literatúra (ďalej SJL). V uplynulom období realizácie obsahovej reformy získali učitelia SJL množstvo nových poznatkov v rôznych formách vzdelávania a skúsenosti z vlastnej praxe. Ponúkame preto učiteľom získať ďalšie poznatky a zručnosti na zvýšenie kvality vyučovacieho procesu v oblasti čitateľskej gramotnosti s dôrazom na motiváciu žiakov a v prepojení so všetkými jazykovými kompetenciami.

Podnetom na vytvorenie vzdelávacieho programu boli závery a odporúčania medzinárodných výskumov úrovne čitateľskej gramotnosti u žiakov v SR. Podľa výsledkov **medzinárodného merania PISA 2003, 2006, 2009, 2012** je úroveň čitateľskej gramotnosti u 15-ročných žiakov SR pod priemerom krajín OECD. Pre učiteľov môže byť významným záverom z posledných výskumov odvodený profil úspešného čitateľa. Sú to žiaci, ktorí „majú potešenie z čítania a pre vlastné potešenie čítajú čo najviac. Poznajú metakognitívne stratégie a vedia, čo majú robiť, aby porozumeli informáciám, zapamätali si ich a vedeli ich zosumarizovať. Regulujú vlastné učenie a čítanie (využívajú stratégie sebakontroly). Najlepšie výsledky dosahujú tí žiaci, ktorí majú dobré znalosti o stratégiách učenia sa a pravidelne čítajú noviny a časopisy alebo rozličné druhy textov včítane beletrie a náučnej literatúry.“ Jedným z odporúčaní pre odbornú verejnosť je venovať pozornosť analýze výsledkov žiakov (*Národná správa OECD PISA Sk 2009, NUCEM, 2010*).

Podnety na rozvoj učiteľských kompetencií v oblasti rozvoja čitateľskej gramotnosti žiakov vyplývajú aj z **výsledkov Testovania 9**. Učiteľ by sa mal pravidelne venovať analýze, interpretácii a hodnoteniu prečítaných textov a uvažovaniu o nich, žiakov naučiť postupy, ktorými sa dopracujú k porozumeniu textu a pomôcť im osvojiť si metódy na ich získanie. Na hodinách slovenského jazyka a literatúry odporúčame uplatňovať moderné vyučovacie metódy (žiakov motivovať, usmerňovať v hľadaní nových spôsobov riešenia úloh, uplatňovať problémové vyučovanie). Potrebne je klásť doraz na rozvoj metakognície – naučiť žiakov rôzne stratégie učenia a nechať ich používať tieto stratégie. (*Testovanie 9 – 2013, NUCEM Bratislava 2013, s. 53*),

Vzdelávací program reflektuje zistené skutočnosti a ponúka pedagogickým zamestnancom aktualizáciu ich profesijných zručností v oblasti rozvoja čitateľskej gramotnosti vo vyučovacom predmete.

Druh kontinuálneho vzdelávania:

aktualizačné

Forma kontinuálneho vzdelávania: kombinovaná: prezenčná a dištančná

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

Ciele vzdelávacieho programu:

Hlavný cieľ:

Aktualizovať a prehĺbovať profesijné kompetencie učiteľov slovenského jazyka a literatúry v oblasti rozvoja čitateľskej gramotnosti.

Špecifické ciele:

- Prehĺbiť poznatky o tvorbe a výbere prostriedkov zisťovania úrovne čitateľskej gramotnosti žiakov.
- Rozšíriť poznatky o možnostiach autodiagnostiky učiteľa v oblasti rozvoja čitateľskej gramotnosti žiakov.
- Rozvíjať spôsobilosť implementovať aktualizované poznatky a získané zručnosti v poznávaní potrieb žiakov v oblasti čitateľskej gramotnosti.
- Prehĺbiť schopnosť aplikovať najnovšie vedecké poznatky z oblasti stratégií rozvoja čitateľskej gramotnosti do vyučovacieho procesu.
- Rozvíjať zručnosť implementovať získané výsledky z prieskumu potrieb žiakov v plánovaní ďalšieho rozvoja čitateľskej gramotnosti.
- Rozšíriť schopnosť overiť a vyhodnotiť navrhnutú metodiku na zlepšenie čitateľskej gramotnosti žiakov.

Obsah vzdelávacieho programu:

Tematický celok 1 Autoevalvácia učiteľa v rozvoji čitateľskej gramotnosti žiakov.

Tematický celok 2 Návrh metodiky na zlepšenie úrovne čitateľskej gramotnosti.

Tematický celok 3 Hodnotenie metodiky na zlepšenie úrovne čitateľskej gramotnosti.

Tematický celok 1 Autoevalvácia učiteľa v rozvoji čitateľskej gramotnosti žiakov	Forma	Časový rozsah
<i>Význam autoevalvácie v skvalitňovaní výchovno-vzdelávacieho procesu:</i> • Autodiagnostika učiteľa v oblasti rozvoja čitateľskej gramotnosti. • Spôsoby zisťovania reflexie žiakov. • Prostriedky na zisťovanie úspešnosti žiakov v čitateľskej gramotnosti.	prezenčná prezenčná prezenčná	2 h 2 h 2 h
Zadanie dištančnej formy: <i>Príprava a realizácia prieskumu potrieb v oblasti čitateľskej gramotnosti vo vlastnej triede:</i> a) Zistenie názorov žiakov na vyučovací proces odporúčaným dotazníkom. b) Zistenie úspešnosti žiakov v čitateľskej gramotnosti vybraným vhodným nástrojom (testom). c) Spracovanie a analýza výsledkov prieskumu. Výstup z dištančnej formy: Správa z prieskumu. Formát A4, max. 2 normostrany. Odovzdať elektronicky.	dištančná	8 hodín
Tematický celok 2 Návrh metodiky na zlepšenie úrovne čitateľskej gramotnosti žiakov	Forma	Časový rozsah
<i>Učiteľské kompetencie podporujúce čitateľskú gramotnosť žiakov:</i> • Výber textu ako učebného zdroja pre žiakov.	prezenčná	2 h

• Výber stratégií na podporu porozumenia textu . • Hodnotenie úspešnosti žiakov v čitateľskej gramotnosti. • Motivačné podnety učiteľa v rozvoji čitateľskej gramotnosti žiakov.	prezenčná	2 h
	prezenčná	2 h
	prezenčná	2 h
<i>Tvorba metodiky vzhľadom na potreby žiakov v triede:</i>		
• Školský vzdelávací program ako východisko plánovania.	prezenčná	2 h
• Návrh činností a stratégií pre žiakov v triede na zlepšenie úrovne čitateľskej gramotnosti.	prezenčná	4 h
• Formy spätnej väzby pre žiakov.	prezenčná	2 h
Zadanie: Pripraviť návrh metodiky na zlepšenie úrovne čitateľskej gramotnosti žiakov v rámci zvoleného tematického celku v jazykovej alebo literárnej zložke v konkrétnej triede. Výstup z dištančnej formy: Návrh metodiky na zlepšenie úrovne čitateľskej gramotnosti žiakov v rámci zvoleného tematického celku v jazykovej alebo literárnej zložke v konkrétnej triede. Formát A 4, rozsah cca 2 – 3 normostrany.	dištančná	8 hodín
Tematický celok 3		
Hodnotenie metodiky na zlepšenie úrovne čitateľskej gramotnosti žiakov		
<i>Zdroje na hodnotenie plánovaných postupov učiteľa:</i>		
Postupy analýzy realizovaného vyučovania.	prezenčná	2 h
Postupy vyvodenia korekcií na zlepšenie procesov a výsledkov učenia sa žiakov.	prezenčná	2 h
Záver a odporúčania pre vlastnú prax v oblasti rozvoja čitateľskej gramotnosti.	prezenčná	2 h
Autodiagnostika učiteľa po realizácii návrhu metodiky.	prezenčná	1 h

Profil absolventa: Absolvent vzdelávacieho programu má kompetencie implementovať aktualizované poznatky z oblasti plánovania rozvoja čitateľskej gramotnosti do vyučovacieho procesu v predmete slovenský jazyk a literatúra na základe prieskumu potrieb svojich žiakov, vie aplikovať výsledky prieskumu v návrhu metodiky na zlepšenie úrovne čitateľskej gramotnosti žiakov, vie zrealizovať navrhnutý plán vo vybranom tematickom celku v jazykovej alebo literárnej zložke predmetu, vie vyhodnotiť vlastnú metodiku a vyvodiť prípadné korekcie a navrhnúť ďalšie zámery pre rozvoj čitateľskej gramotnosti žiakov v príslušnej triede.

Rozsah vzdelávacieho programu:

45 hodín, z toho 29 hodín prezenčne, 16 hodín dištančne

Trvanie vzdelávacieho programu: najviac 10 mesiacov

Bližšie určená kategória, podkategória pedagogických zamestnancov, kariérový stupeň, kariérová pozícia:

Kategória pedagogických zamestnancov:

Učiteľ.

Podkategórie pedagogických zamestnancov:

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

- učiteľ pre nižšie stredné vzdelávanie (učiteľ druhého stupňa základnej školy),
- učiteľ pre nižšie stredné odborné vzdelávanie, stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie a učiteľ pre vyššie odborné vzdelávanie (učiteľ strednej školy).

Kariérový stupeň:

- samostatný pedagogický zamestnanec,
- pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou,
- pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou.

Kariérová pozícia: -

Vyučovaci predmet: slovenský jazyk a literatúra.

Podmienky pre zaradenie uchádzačov:

Program kontinuálneho vzdelávania je určený pre kategóriu učiteľa v uvedených podkategóriách, ktorý spĺňa kvalifikačné predpoklady na vyučovanie predmetu slovenský jazyk a literatúra v súlade s vyhláškou MŠ SR č. 437/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov a ktorý má absolvovaných aspoň šesť mesiacov pedagogickej činnosti (§ 35 ods. 9 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov).

Spôsob prihlasovania: Písomná prihláška na kontinuálne vzdelávanie podpísaná uchádzačom.

Spôsob preukázania príslušnosti k cieľovej skupine:

Riaditeľ školy na prihláške potvrdzuje zaradenie pedagogického zamestnanca do kategórie, podkategórie a kariérového stupňa. Riaditeľovi školy potvrdzuje prihlášku zriaďovateľ.

Ak riaditeľ školy nepotvrdí zaradenie pedagogického zamestnanca do kategórie, podkategórie a kariérového stupňa, posúdi poskytovateľ oprávnenie na zaradenie pedagogického zamestnanca na základe príslušných dokumentov, ktoré pedagogický zamestnanec predloží poskytovateľovi.

Spôsob ukončovania vzdelávacieho programu:

Vzdelávací program sa ukončuje záverečnou prezentáciou pred lektorom a účastníkmi vzdelávania.

Požiadavky na ukončovanie vzdelávacieho programu

1. Účasť najmenej 80 % z celkového rozsahu prezenčnej formy vzdelávania.
2. Splnenie a odovzdanie úloh z dištančnej formy vzdelávania.
3. Úspešná záverečná prezentácia. Obsah prezentácie:
Vyhodnotenie navrhutej a realizovanej metodiky na zlepšenie úrovne čitateľskej gramotnosti žiakov v predmete slovenský jazyk a literatúra.
Forma: prezentácia v MS PowerPoint, rozsahu cca 15 snímok.

Personálne zabezpečenie:

Garant vzdelávacieho programu: PhDr. Ingrid Nosková, PhD., učiteľka pre kontinuálne vzdelávanie s druhou atestáciou a s aprobáciou slovenský jazyk a literatúra, Metodicko-pedagogické centrum, regionálne pracovisko Banská Bystrica, Horná 97.

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

Garant splna požiadavky § 43 ods. 4 a 5 zákona č. 317/2009 Z. z v znení neskorších predpisov.

Lektori vzdelávacieho programu: učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie, vysokoškolský učiteľ, učiteľ s druhou atestáciou s aprobáciou slovenský jazyk a literatúra.

Lektori musia spĺňať podmienky Čl. 2 bodu 12 Smernice 18/2009-R.

Finančné, materiálne, technické a informačné zabezpečenie:

Financovanie vzdelávacieho programu:

Náklady spojené so vzdelávaním budú financované z národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov a prostriedkov rozpočtu MPC.

Cestovné náklady účastníka vzdelávania hradí vysielajúca organizácia, resp. účastník sám.

Materiálne zabezpečenie:

Prezenčné vybavenie (tabula, flipchartový papier, fixky).

Učebné zdroje (študijné texty, pracovné listy) k jednotlivým modulom a témam budú spracované garantom vzdelávania. Literatúra k jednotlivým modulom a témam bude účastníkom odporúčaná lektormi vzdelávania.

Technické a informačné zabezpečenie:

Notebook, dataprojektor.

Návrh počtu kreditov:

Spolu 11 kreditov.

9 kreditov za rozsah vzdelávania, 2 kredity za spôsob ukončenia vzdelávania.